

Sročnost s brojevima (na primjeru hrvatskih kuharica)

Katana, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:330365>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

Ivana Katana

**Sročnost s brojevima
(na primjeru hrvatskih kuharica)**

(ZAVRŠNI RAD)

Rijeka, 13. rujna 2022.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Ivana Katana

0009082585

Sročnost s brojevima
(na primjeru hrvatskih kuharica)

ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski sveučilišni studij *Hrvatski jezik i književnost* (jednopedmetni)

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Anastazija Vlastelić

Rijeka, 2022

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam završni rad naslova
_____ izradio/la
samostalno pod mentorstvom _____. U radu sam
primijenio/la metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristio/la literaturu koja je
navedena na kraju završnoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje
sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u diplomskom radu na uobičajen način citirao/la sam i
povezao/la s korištenim bibliografskim jedinicama.

Student/studentica

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. GRAMATIČKA VEZA SROČNOSTI	3
3. SROČNOST S BROJEVIMA	7
3.1. Sročnost s brojem <i>jedan</i>	9
3.2. Sročnost s brojevima <i>oba, dva, tri, četiri</i>	9
3.3. Sročnost s nepromjenjivim brojevima	11
4. KUHARSKI RECEPTI KAO TEKSTNA VRSTA	12
5. ANALIZA KORPUSA	13
5.1. Sročnost s brojem <i>jedan</i>	13
5.2. Sročnost s brojevima <i>dva, tri i četiri</i>	15
5.3. Sročnost s nepromjenjivim brojevima	17
6. ZAKLJUČAK	19
7. SAŽETAK	21
8. POPIS LITERATURE	22

1. UVOD

Tema je ovoga završnoga rada sročnost s brojevima u hrvatskom jeziku. Sročnost je uz pridruživanje i upravljanje tip gramatičke veze, a definira se kao „slaganje riječi u rečenici prema rodu, broju, osobi i padežu” (Babić 1998: 11). Količinske riječi, brojevi, kada su u funkciji subjekta, često mogu dovesti do nedoumica u slaganju s drugim riječima. Tatjana Pišković u svojoj knjizi *Gramatika roda* (2011) citira Grevillea Corbetta (1991), koji ističe da je sročnost način na koji se rod realizira u jezičnoj upotrebi, odnosno sročnost pruža osnovu za definiciju roda i uspostavljanje broja rodova u nekom jeziku.

Kao gramatička veza sročnost se proučava na razini sintakse, ali usko je vezana i uz morfologiju zato što „osigurava sredstva (najčešće gramatičke morfeme) kojima se među riječima ostvaruje podudarnost nužna za prepoznavanje sročnosti” (Pišković 2011: 192)..

U ovome završnom radu usredotočili smo se na sročnost s brojevima. Tema je odabrana jer je nerijetko u svakodnevnoj komunikaciji u hrvatskom jeziku očigledna određena nesigurnost prosječnih govornika hrvatskoga jezika u gramatičkom odnosu brojeva s drugim riječima u rečenici i to se najviše vidi u njihovoj sročnosti i deklinaciji. Kada su količinske riječi u funkciji subjekta, često mogu dovesti do nedoumica u slaganju s drugim riječima.

Korpus koji analiziramo jesu recepti s različitih internetskih stranica. Konkretno, nasumično je odabrano 75 recepata s 11 različitih internetskih stranica o kuhanju (*Ave dulcis*, *Coolinarika*, *Cukar*, *Da mi je nešto slatko*, *Domaćica*, *Dvi ribe*, *Dva kumpira*, *Moja mediteranska kuhinja*, *Reci peci*, *Sašina kuhinja*, *Tportal* i *Uvijek gladna*). Sve navedene stranice na hrvatskom su jeziku, a mahom je riječ o kuharskim blogovima čiji su autori amaterski kuhari. Oni su zaljubljenici u kuhanje te dijele svoje recepte i kulinarske sposobnosti s drugima. Osim kuharskih blogova u korpus je uključena i *Coolinarika*, jedna od najpoznatijih hrvatskih internetskih stranica za kuhanje. To je internetska stranica *Podravke d. d.* namijenjena svima koji vole kuhati i dijeliti svoje recepte s drugima, pa sve recepte njihovi autori samostalno pišu i podižu na stranicu. Posebno valja istaknuti i *Tportal* jer nije kuharski blog, nego hrvatski portal za vijesti koji ima rubriku u kojoj često objavljuju recepte kao ideje za kuhanje ili recepte za jela koja su atraktivna njihovim čitateljima. Recepti su prikupljeni od svibnja do srpnja 2022. godine. Budući da su se sintagme u receptima mahom ponavljale, u rad je uključeno ukupno 29 recepata.

Riječ je o korpusu koji, vjerujemo, u velikoj mjeri odražava jezik svakodnevne komunikacije. Rad možemo podijeliti na dva veća dijela: prvi je dio teorijske naravi, u kojemu se daju osnovne informacije o brojevima kao vrsti riječi, sročnost kao gramatičkoj vezi te receptima kao tekstnoj vrsti, dok je u drugom dijelu dana analiza te zaključak rada.

Monografija Stjepana Babića *Sročnost u hrvatskome književnome jeziku* (1998) temeljna je literatura za izradu ovoga rada. Dakako, u velikoj su mjeri konzultirane *Gramatika hrvatskoga jezika* (2007) Josipa Silića i Ive Pranjkovića, *Gramatika hrvatskoga književnoga jezika* (1997) Eugenije Barić i suradnika te monografija *Gramatika roda* (2011) Tatjane Pišković. Ostala literatura relevantna za temu i popis izvora navedeni su na kraju rada. Pregledom literature o hrvatskom standardnom utvrđeno je da je sročnost vrlo česta tema, dobro objašnjena i nerijetko dopunjena brojnim primjerima.

2. GRAMATIČKA VEZA SROČNOSTI

U hrvatskoj gramatičkoj literaturi sročnost se definira kao gramatička veza u kojoj se riječi slažu u rodu, broju i padežu. Sročnost ili kongruencija „tip je gramatičke veze među tagmemima koji podrazumijeva potpuno ili djelomično podudaranje glavnoga i zavisnoga tagmema u gramatičkim svojstvima, i to u rodu, broju i padežu“ (Silić – Pranjković 2007: 262). Za Eugeniju Barić i suradnike (1997: 424) sročnost je „slaganje subjekta s predikatom u licu, rodu i broju“

Gramatičke veze predstavljaju odnose među sintagmemima ili spojevima riječi, odnosno jedinicama „sintaktičke razine koje se sastoje od najmanje dviju međusobno povezanih sastavnica ili tagmema, tj. samoznačnih riječi i/ili oblika“ (Silić – Pranjković 2007: 261), npr. *mirno more, graditi kuću, baviti se trgovinom, mnogo snijega...*

„Tagmemi se udružuju u sintagmeme na osnovi zavisnosti“ (Silić – Pranjković 2007: 261). Dakle tagmem može biti glavni ili zavisni. U slučaju da je tagmem promjenjiva riječ, onda se i sintagmem može mijenjati, odnosno ako je nepromjenjiva riječ, onda je i sintagmem nepromjenjiv. Sintagmemima smatramo one riječi u kojim je glavni tagmem u svom osnovnom obliku, primjerice imenica u nominativu jednine i glagol u infinitivu. „Drugim riječima, sintagmem se smatra izvanrečeničnom jedinicom, a sintagma unutarrečeničnom.“ (Silić – Pranjković 2007: 261).

Osim sročnosti, gramatičke veze su i upravljanje (rekcija) i pridruživanje. Ako glavni tagmem upravlja gramatičkim svojstvima zavisnog i time mu predodređuje oblik u kojemu će se pojaviti, riječ je o *upravljanju*¹.

Sljedeća gramatička veza je pridruživanje i to je „veza među sastavnicama sintagmema kod koje zavisni tagmem² nema oblika, nije promjenjiv, pa se glavnom tagmemu³ pridružuje po funkciji ili po značenju“ (Silić – Pranjković 2007: 264).

Terminu *sročnosti* u suvremenoj gramatičkoj literaturi sinonimi su *kongruencija* i *slaganje*. Stjepan Babić (1998: 11) sročnost određuje kao slaganje riječi u rečenici prema rodu, broju,

¹ Postoje dva tipa upravljanja, jako upravljanje i slabo upravljanje. O jakom upravljanju govorimo ako je oblik zavisnog tagmema podređen leksičko-gramatičkim svojstvima glavnoga, dok je slabo upravljanje ako je uvjetovan samo leksičkim značenjem glavnoga tagmema.

² Zavisni tagmemi mogu biti prilozi ili nepromjenjivi glagolski oblici (infinitiv i glagolski prilozi sadašnji i prošli).

³ Glavni tagmemi najčešće su glagoli, no mogu biti i imenice, pridjevske riječi i prilozi.

osobi i padežu. Sročnost ili kongruencija „tip je gramatičke veze među tagmemima koji podrazumijeva potpuno ili djelomično podudaranje glavnoga i zavisnoga tagmema u gramatičkim svojstvima, i to u rodu, broju i padežu“ (Silić – Pranjković 2007: 262). Za Eugeniju Barić i suradnike (1997: 424) sročnost je „slaganje subjekta s predikatom u licu, rodu i broju“. Pišković (2011: 192) navodi da je sročnost sintaktički fenomen koji podrazumijeva „namještanje“ gramatičkih morfema riječi kojima je rod/broj/padež selektivna kategorija prema riječima kojima je rod/broj/padež inherentna kategorija.

Sročnost podrazumijeva da se „pridjevni atribut slaže u rodu, broju i padežu sa svojom upravnom riječi, subjekt s glagolskim predikatom u rodu, broju i osobi“ (Babić 1998: 11). Babić (1998: 12) navodi razloge zbog kojih dolazi do nedoumica u slaganju s brojevima. Konkretno s brojevima je problematično slaganje zbog razlike između sklonidbenog tipa i spola, zbog razlike u broju, kad je subjekt količinska riječ, kad se imenski dio predikata i subjekt razlikuju u rodu, broju i osobi, kad rečenica ima više subjekata i sl.

Sročnost može biti potpuna ili nepotpuna. Generalno je potpuna kod sintagmema s pridjevskim riječima, dok je u sintagmemima s imeničkim zavisnim tagmemima često riječ o nepotpunoj sročnosti jer se pridjevske riječi mogu posve prilagođavati imenicama, a imenice se često ne slažu s drugim imenicama u rodu, broju i padežu (Silić – Pranjković 2007: 262). Sročnost se očituje u atributu, apoziciji, predikatu i u ličnim i odnosnim zamjenicama koje mogu biti subjekt, objekt ili priložne oznake.

Autori stručne literature sročnost definiraju i opisuju vrlo slično: kao gramatičku vezu u kojoj se najmanje dvije samoznačne riječi u sintagmi slažu u rodu, broju i padežu. Manje razlike u definiranju sročnosti uočene su tek u terminologiji vrsta sročnosti, o čemu govori sljedeće potpoglavlje *Vrste sročnosti*.

2.1. Vrste sročnosti

Sročnost se, prema Stjepanu Babiću (1998) te prema Eugeniji Barić i suradnicima (1997), može podijeliti na gramatičku sročnost ili sročnost po obliku i na logičku sročnost ili sročnost po smislu. O prvoj je riječ ako se upravlja prema gramatičkom obilježju određene riječi, a druga u prvi plan stavlja smisao sintagme. Sročnost po smislu znači da se „prirodni rod ne poklapa

uvijek s gramatičkim niti prirodni broj s gramatičkim brojem” (Katičić 1991: 74), npr. *dobar sluga, ugledan vođa*.

Isto tako sročnost možemo promatrati ovisno u kojoj rečenici se nalazi, nalazi li se u istoj rečenici onda je riječ o bližoj sročnosti, dok je dalja sročnost ona koja se ostvaruje u susjednim rečenicama. „Bliža sročnost očituje se u atributu, apoziciji i predikatu, a u subjektu, objektu i priložnoj oznaci kad su to osobne i odnosne zamjenice” (Babić 1998: 13). Iako se atributna i predikatna sročnost slažu, to nije uvijek slučaj. Primjerice, ne slažu se kad imenica muškog roda označuje žensku osobu (*direktor, liječnik, predsjednik*). Pogrešno bi, dakako, bilo reći *ta predsjednik*. Slično je i kada su zbirne imenice u pitanju jer imenica može biti ženskog roda, ali označavati osobe muškog spola, te se imenice sklanjaju kao i ostale imenice ženskog roda (*s tom braćom*).

Susjedne rečenice u kojima se očitava dalja sročnost, neovisno o tome jesu li one zavisne, nezavisne ili samostalne rečenice, „mogu imati i drugi subjekt, iako on formalno i nije izrečen, npr. *Sedam djevojčica raduje se seoskoj osami. Znadu, nema bojazni...*” (Babić 1998: 14). U primjeru je broj sedam gramatički jednina, pa je i predikat u jednini.

Tatjana Pišković (2011) navodi da se sročnost odvija u sintaktičkom okruženju koje se naziva domena. Rodno specifične riječi određuju ili pokreću sročnost, što znači da kontroliraju oblik rodno sklonih riječi. Zbog toga se okidači sročnosti nazivaju *kontrolorima*, a riječi čiji su oblici uvjetovani sročnošću nazivaju se *metama*. Kanonski su kontrolori u našem jeziku opće i vlastite imenice. Primjerice u sintagmi *dobra majka* kontrolor je *majka* i ta imenica uvjetuje *metu*, u ovom slučaju pridjev *dobra*, te ona dobiva iste gramatičke kategorije kao i *kontrolor*, odnosno imenica *majka*. Gramatičke su kategorije sročnosti, tj. obilježja na kojima se očituje sročnost rod, broj, padež i lice. Osim imenica, kontrolori mogu biti i lične (osobne) zamjenice, pokazne zamjenice, neodređene zamjenice, zamjениčki pridjevi, glavni i redni brojevi, brojeвне imenice, zbirni brojevi, ali i infinitiv i zavisne rečenice. Ukratko, „kontrolor može biti svaka riječ ili skupina riječi koja može vršiti funkciju subjekta” (Pišković 2011: 195).

Kanonske su mete opisni i odnosni pridjevi, ali i pridjevske zamjenice, glavni i redni brojevi te odnosne zamjenice.

Premda je tema ovoga rada sročnost s brojevima, na primjeru ćemo prikazati kada je glavni broj *kontrolor* (1), a kada *meta* (2).

1. *Jedna se sama prijavila, a druga se još skriva.* (Pišković 2011: 195)
2. *Jedna godina.* (Pišković 2011: 196)

Sročnost zavisi i od mogućnosti zamjene određenog skupa, npr. kada „muški rod ima izrazitu prednost pred ženskim i srednjim rodom, prvo lice pred drugim i trećim, drugo pred trećim, množina pred jedninom” (Babić 1998: 15). Taj jezični fenomen nazivamo pretežnost. Dakle postoji pretežnost muškog roda, pretežnost osobe i pretežnost množine. Ako neki skup lica sadrži bar jednu riječ u muškom rodu ili su riječi različite rodom (ženski i srednji rod zajedno), ili je više riječi srednjeg roda, tada umjesto tog skupa lica dolazi zamjenica *oni*, npr.: *Otac, majka i dijete su došli*. Usto, pretežnost muškog roda očituje se i u tome što se za množinu različitih rodova koriste imenice muškog roda. Drugim riječima, ako se radi o muškoj i ženskoj osobi koje se označuju posebnim imenicama kao što su *starac* i *starica*, u zajedničkoj množini koristit će se muški rod: *starci*. Babić (1998: 16) nadalje navodi pretežnost osobe i upućuje na to da ako skup obuhvaća jedno ili više govornika, sugovornika i nesugovornika, cijeli taj skup označujemo, tj. zamjenjujemo zamjenicom 1. osobe *mi*. Zbog toga 1. osoba ima pretežnost nad ostalim. Primjerice *ona* i *ja* možemo zamijeniti zamjenicom *mi*. S druge strane ako je riječ o skupu koji obuhvaća jedno ili više sugovornika uz jedno ili više nesugovornika, zamjenjuje se zamjenicom *vi*, tj. zamjenicom druge osobe. Stoga 2. osoba preteže nad trećom. I na kraju, ako se u skupu nalazi jedno biće jedne vrste i više bića druge vrste, skup je izražen u množini, te množina ima pretežnost nad jedninom.

Stjepan Babić (1998) napominje da je ipak za sročnost bitan i red riječi, mjesto i blizina riječi koje se slažu. To bi značilo da se može neutralizirati pretežnost muškog roda i množine ako je predikat ispred subjekta, npr. „*Ispred mene je išla Ines, barkarjol i djevojke s vrećama*” (Babić 1998: 17). Isto tako, preporučljivo je odabrati one sročnosti koje omogućuju razumijevanje poruke koja se prenosi, tj. „na izbor sročnosti utječe i jasnoća, razumljivost, jednoznačnost poruke” (Babić 1998: 17).

3. SROČNOST S BROJEVIMA

Glavni brojevi svojim oblikom i tvorbom imaju posebno mjesto u gramatici i povijesti jezika. Na primjer uzmemo li prvih 10 brojeva, uočiti ćemo da svaki od njih ima svoju posebnu osnovu, ni jedan ne nalikuje drugom. Branka Tafra (1989: 235) brojeve definira kao sustav leksičkih jedinica koji označavaju „količinu jedinki“, pa su zbog toga jednoznačne. Prema morfološkom planu možemo ih podijeliti u dva podrazreda, promjenjiv i nepromjenjiv. Brojeve kao vrstu riječi nikako ne bismo trebali zanemarivati jer oni su oduvijek potrebni za izražavanje količine i poretka jer „pričajući ili pišući, čovjek gdje kad mora navesti i točnu količinu stvari o kojima priča, ili njihov poredak” (Težak – Babić 1992: 114). Primjerice brojeve upotrebljavamo da bismo se orijentirali u vremenu, kada obavještavamo o nekom događaju, često navodimo koliko je on trajao (*dva sata, deset minuta* i sl.) te kojim redom se nešto događalo (*prvi put, treće je bilo*). Za sve to potrebna nam je posebna vrsta riječi – brojevi.

Branka Tafra (1989: 223) navodi da su brojevi tek u 18. st. dobili status vrste riječi. Prije toga se, mahom nasljeđujući Bartola Kašića, brojeve određivalo kao vrstu pridjeva. U hrvatskom se jeziku vrlo rano „izgubila” deklinacija glavnih brojeva. „Brojevi od pet do dvanaest i od dvadeset do devedeset izgubili su u 16. i 17. stoljeću svoju deklinaciju” (Rogić 1954: 138). Norma hrvatskoga standardnoga jezika određuje dekliniranje glavnih brojeva *jedan, dva (oba, obadva), dvije (obje, obadvije), tri i četiri* (Silić – Pranjković 2007: 142, Barić i sur. 1997: 215 – 216).

Ranije je spomenuto u poglavlju *Sročnost* da se problemi u ostvarivanju sročnosti mogu javiti kada je jedan od tagmema količinska riječ. „Količinske riječi izriču količinu, a kad je ona veća od jedan, tada postoji određena mogućnost u izboru sročnosti” (Babić 1998:67).

Tablica 1. Tablica količinskih riječi (Babić 1998: 67)

Količinska riječ	Primjer
1. složeni brojevi s jedan	<i>dvadeset (i) jedan..., sto (i) jedan, sto dvadeset (i) jedan...</i>
2. promjenjivi brojevi	<i>oba, dva, tri, četiri i složeni brojevi s dva, tri, četiri</i>
3. nepromjenjivi brojevi	<i>pet, šest, sedam, osam, devet, deset, jedanaest..., dvadeset, složeni brojevi s navedenim znamenkama..., desetak, dvadesetak, tridesetak...</i>
4. brojne imenice na -oje, -ero (-oro)	<i>oboje, dvoje, troje, četvero, petero, šestero, sedmero...</i>
5. brojne imenice na -ica	<i>obojica, dvojica, trojica..., osmorica, devetorica...</i>
6. količinski pridjevi	<i>koliko, toliko, nekoliko, mnogo, malo, manje, više, najviše, dosta, bezbroj...</i>
7. količinske imenice	m. r.: <i>čopor, dio, niz, skup...milijun, bilijun, trilijun...</i> ž. r.: <i>četa, gomila, grupa, hrpa, masa, sila, šaka, većina..., stotina, tisuća...</i> s. r.: <i>jako, krdo, mnoštvo, stado...</i>

Prema Branki Tafri (1989: 223) gramatike ne nude jednoznačno definiranje brojeva s obzirom na značenje i upotrebu. Razlog tome je taj, kao što ćemo i u nastavku vidjeti, što je labava granica između brojeva i drugih vrsta riječi, poput imenica, pridjeva i priloga.

3.1. Sročnost s brojem *jedan*

Hrvatski dekadski sustav počinje brojem *jedan*. Još je u staroslavenskom jeziku broj *jedan*⁴, kako navodi Josip Hamm (1956: 9), značio i *unus* i *unicus*, kasnije se rascijepio u *jedan*, *jedna*, *jedno*, odnosno u *jedini*, *jedina*, *jedino*. Broj *jedan* možemo promatrati kao pridjev jer ima sva tri roda (Silić – Pranjković 2007: 141). To je razlog zbog kojeg se u sintagmatskim odnosima slaže s pridjevima i glagolskim pridjevima u rodu broju i padežu. Takvo stajalište ima i Babić (1998: 68) te smatra da je to zato što broj u sintagmi vlada kao i svaki drugi pridjevni atribut (*jedan čovjek*, *jednoga čovjeka*, *jedna žena*, *jedno dijete*). Sve to primjenjuje se i na složene brojeve s *jedan*, npr. *dvadeset i jedan čovjek*. Prema tome sročnost je uvijek u jednini prema rodu imenice (*Dvadeset i jedan čovjek je došao*). Zaključno valja reći da se broj *jedan* bez iznimke slaže s imenicom u rodu broju i padežu, što nije uvijek slučaj s ostalim brojevima koje ćemo opisati u nastavku rada.

3.2. Sročnost s brojevima *oba*, *dva*, *tri*, *četiri*

Posebnu vrstu sročnosti, prema Tatjani Pišković (2011), predstavlja slaganje imenica s brojevima *dva*, *oba*, *tri* i *četiri*. Brojevi *oba*, *dva*, *tri* i *četiri* su promjenjivi, tj. dekliniraju se. „Kao atributi oni u nominativu, akuzativu i vokativu stoje s imenicom u paukalu⁵, a u ostalim padežima slažu se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu kao pridjevski atribut“ (Katičić 1991: 443). Broj *dva* stoji uz genitiv jednine muškoga i srednjega roda, npr. *dva grada*, *dva sela*. Za razliku od broja *dva*, brojevi *tri* i *četiri* doći će i u ženskom rodu (Silić – Pranjković 2007: 141-142). Kada su brojevi od dva do četiri predikatne riječi onda se slažu s nominativom

⁴ stsl. jedinъ.

⁵ Imenica kojoj su brojevi *dva*, *tri* i *četiri* atributi, ne stoji u genitivu množine nego u posebnom obliku koji je za muški i srednji rod jednak genitivu jednine, a za ženski nominativu, akuzativu i vokativu množine. Prema tome Radoslav Katičić (1991) taj oblik naziva *paukal* ili *malina* jer imenice stoje u njemu samo kad im je atribut broj od *dva* do *četiri*.

posebnog oblika, npr. *Čovjeka su tri*. „Taj je nominativ jednak genitivu jednine“ (Katičić 1991: 73).

Što se tiče sintagmatskih odnosa *dva* se slaže s množinom srednjeg roda (*Dva dječaka čitala su knjigu. Dva stada su se izgubila.*).

Tri i *četiri*, ako su uz imenicu muškog i srednjeg roda, ponašaju se kao broj *dva* (*Četiri dječaka gledala su film. Tri se sela nisu voljela.*), no ako su uz imenice ženskog roda, onda dolaze u množini ženskog roda (*Tri učenice nisu bile u školi. Četiri žene su se šetale.*).

Oba u sintagmatskim odnosima funkcionira kao broj *dva* (*Oba su hodala prema parku.*).

Stjepan Babić (1998: 68) navodi da su brojevi *oba*, *dva*, *tri*, *četiri* zapravo pridjevi, tj. imaju gramatička obilježja pridjeva, ali u sintagmama s imenicama muškog i srednjeg roda uz njih imenice NAV dvojine (G jd.) i kad su te sintagme subjekti ili kad se na njih odnose odnosne zamjenice, moguća je različita sročnost. Kada su brojevi *oba*, *dva*, *tri* i *četiri* uz imenice ženskoga i srednjeg roda, predikat je u množini, a „atribut i predikatni pridjev slaže se s rodом imenice“ (Babić 1998: 68) (*Dvije godine su prošle. Tri žene su hodale.*) Ta pravila vrijede i kada bi se brojevi *dvije*, *tri*, *četiri* našli pokraj brojnih imenica.

Također sve isto vrijedi i za složene brojeve s *dva*, *tri* i *četiri*. Deklinacijom brojeva svi oblici dobivaju oblik množine. Uz te brojeve glagol je uvijek u množini.

Kada bi se ispred broja i imenice našao prijedlog, broj nije nužno sklanjati (*Tražio sam ga u tri grada. Došli su iz dva parka.*), pa zapravo broj i imenica dobivaju akuzativni oblik „bez obzira na to s kojim se padežom inače slaže prijedlog, te se pred nama pojavljuje jedinstven slučaj da se u takvoj varijanti svi prijedlozi koliko ih god imamo slažu s akuzativom“ (Jonke 2005: 73). Ustvari sklonidba brojeva kada se nađe uz prijedlog nije obavezna, pa se služimo akuzativnim oblikom broja i imenice bez obzira na to s kojim se padežom inače slaže prijedlog. Normativno jednako pravilno reći *s dvije žene* i *s dvjema ženama*. U tom slučaju brojevi *dva*, *tri* i *četiri* sve su sličniji u prilagođavanju deklinacije poput brojeva od *pet* pa nadalje jer su i oni jezičnom evolucijom izgubili padežnu kategoriju, odnosno nepromjenjivi su, o čemu više u narednom potpoglavlju *Sročnost s nepromjenjivim brojevima*.

3.3. Sročnost s nepromjenjivim brojevima

Nekada su se i brojevi od *pet*, koji su danas nepromjenjivi, deklinirali i ponašali se kao imenice ženskog roda. Jezičnim su razvojem izgubili karakteristike imenica i poprimile svojstva priloga (Junković 1957: 9). Zato i Stjepan Babić (1998: 72) govori da su nepromjenjivi brojevi zapravo prilozima i u prikazu sročnosti mogu se uzeti zajedno. Nepromjenjivi su brojevi dakle od *pet* nadalje, izuzev složene brojeve s *jedan*, *dva*, *tri* i *četiri*. Oni su izgubili imeničku promjenjivost, no „uz stare imenice sačuvana je kongruencija s genitivom množine: *pet olovaka*, *deset krušaka*, *dvadeset momaka*.“ (Jonke 2005: 72).

Kada broj i imenica trebaju doći u dativu ili instrumentalu bez prijedloga, tada za muški rod dolaze brojne imenice s nastavkom *-ica* (*osmorica muževa*), a za ženski i srednji rod brojnim pridjevima s nastavkom *-ori* ili *-eri*. Takva je situacija i kod višočlanih brojeva. Jednostavnija je sročnost broja i imenice kada se ispred njih nalazi prijedlog jer tada nesklonjivost nije neprilična, npr. *Boravio je u deset različitih gradova*. „Glagolski je predikat s takvim brojevima u jednini, a predikatni pridjev ili glagolski pridjev u srednjem rodu“ (Raguž 1997: 352), npr.: *Prošlo je pedeset (i) pet godina otada*. No, kada se riječ nalazi dalje u tekstu, a odnosi se na te brojeve, glagol može biti i u množini, npr. *Potrčalo je sedam pasa*.

4. KUHARSKI RECEPTI KAO TEKSTNA VRSTA

Tekstne vrste cjeline su koje povezuju spoznajne, komunikacijske i djelatne aspekte i oblike društvene prakse. Kao i svaki drugi model, tekstna je vrsta obrazac koji pomaže sudionicima komunikacije orijentiranje u određenoj situaciji jer pokazuje potrebne i moguće korake za stvaranje složene komunikacijske radnje, način na koji se međusobno povezuju te posljedice određenih rješenja (Ivanetić 2003: 4).

Kuharice definiramo kao specijalizirane knjige o prehrani koje sadrže informacije o pripremi hrane. „Strukturirane su u niz recepata u kojima se daju podaci o potrebnim namirnicama i njihovoj količini te o postupcima i tehnikama koji se primjenjuju u pripremi jela” (Duvnjak 2012: 97).

Recepti su instruktivni (upućivački) tekstovi, tema je segmentirana, a postupci se opisuju kronološki (Ivanetić 2003: 51). Osnovna je funkcija recepta za jelo reći primatelju da učini *x*, no on sam odlučuje hoće li to učiniti, odnosno funkcija je savjetovati adresata kako učiniti *x*.

Osnova recepta kao tekstne vrste je implicitni uvjetni odnos između cilja i sredstava za njegovo postizanje – ako adresat želi *x* (cilj), treba učiniti *q* (sredstvo) (Ivanetić 2003: 72).

Kuharski se recept sastoji od dva dijela. Prvi je dio popis, odnosno količina sastojaka, te taj popis može biti podijeljen u više skupina, primjerice *Tijesto*, *Podloga*, *Nadjev*, *Krema*, *Čokoladna glazura*, *Preljev* i sl. Drugi se skup odnosi na upute, koje uglavnom opisuju obradu sastojaka i postupke kuhanja pomoću određenih kuhinjskih alata. Kuharski je recept stoljećima ostao isti, a pretpostavlja se da je to povezano s tradicijom, ali i funkcijom ovakvih tekstova. Zrinjka Glovacki-Bernardi (1992) usporedila je kuharice na latinskom, njemačkom i hrvatskom jeziku koje su nastale u različito vrijeme i utvrdila da je klasični recept u različitim sredinama strukturiran prema gotovo nepromijenjenom konceptu.

Jezik u receptima je jezgrovit, jasan i jednostavan jer mora biti razumljiv većem broju korisnika.

5. ANALIZA KORPUSA

U sljedećim poglavljima provjerit ćemo provodi li se sročnost s brojevima u skladu s normom koja je opisana u trećem poglavlju ovoga rada. Dakle naglasak je na brojevima *jedan*, *dva*, *tri*, *četiri* te na nepromjenjivim brojevima. Isto tako uzet ćemo u obzir i složene brojeve s *jedan*, *dva*, *tri* i *četiri*. Korpus koji analiziramo kuharski su recepti. Za analizu odabrano je ukupno 75 nasumičnih recepata s 11 različitih internetskih portala⁶. Recepti su prikupljeni i analizirani od svibnja do srpnja 2022. godine. Budući da su se sintagme u receptima mahom ponavljale, u rad je uključeno ukupno 29 recepata, što je otprilike trećina pregledanog korpusa. Treba naglasiti da je ovaj korpus izabran jer u znatnoj mjeri odražava jezik svakodnevne komunikacije jer su, smatramo, autori navedenih recepata prosječni govornici hrvatskoga standardnog jezika.

5.1. Sročnost s brojem *jedan*

Analiza korpusa započela se s brojem *jedan*, te se utvrdilo da kada je riječ o sročnošću s brojem *jedan*, gotovo da nema nikakvih odstupanja, odnosno da je u skladu s normom. Naime, norma ističe da se sročnost s brojem *jedan* slaže u rodu, broju i padežu s imenicom, odnosno pridjevom. Broj *jedan* često se poistovjećuje s pridjevom jer uvijek ima svojstva pridjeva s obzirom na to da kod tog broja razlikujemo kategoriju roda (*jedan*, *jedna*, *jedno*). U nastavku donosimo izdvojene primjere sintagmi iz pregledanog korpusa recepata koje se najčešće koriste u receptima objavljenima na internetskim stranicama, a uključuju broj *jedan*:

Ovaj put sam radila od jednog komada tijesta. (Uskršnji kuluriji)

Dodajte mrvu brašna, otprilike 1 žlicu. Korica 1 limuna, korica 1 naranče. (Brzi stollen zalogajčići)

⁶Ave dulcis, <http://ave-dulcis.blogspot.com/>

Coolinarika, <https://www.coolinarika.com/>

Cukar, <http://cukar.com.hr/>

Da mi je nešto slatko, <https://www.damijenestoslatko.com/>

Domaćica, <https://domacica.com.hr/>

Dvi ribe, dva kumpira, <http://neretvanskanostalgija.blogspot.com/>

Moja mediteranska kuhinja, <http://mojamediteranskakuhinja.blogspot.com/>

Reći peci, <https://recipeci.com/>

Sašina kuhinja, <https://sasina-kuhinja.com/>

Tportal, <https://www.tportal.hr/>

Uvijek gladna, <https://www.uvijekgladna.com/>

Na svaki list cikorije stavite **po jednu žlicu** namaza od graha, a na vrh stavite trakicu od kore naranče. ... Na sredinu kruga stavite naopačke okrenutu **jednu čašu** koja će vam služiti kao orijentir. (Brzi novogodišnji finger food)

Beu Lubas upoznala sam 2017. u Londonu kao **jednu od instruktora na jednoj kratkoj** radionici fotografije hrane. (Pierogi sa sirom i slaninom)

U jednu posudu stavite pahuljice po želji. (Granola – hrskavi domaći musli)

Operite i sameljite naranče, te pomiješajte s limunskom kiselinom i **1 litrom** vode. (Juice od naranči)

Nedavno sam jela ovaj kolač **u jednom zagrebačkom** restoranu pod imenom Japanska torta od sira. (Japanska torta od sira)

U veću posudu dodajte sve sastojke **osim 1 jaja** i 1 žlice mlijeka koje ćete koristiti za premaz. (Uskršnji kuluriji)

U pregledanom je korpusu potvrđen tek jedan primjer složenog broja s brojem jedan:

Posljednja temperatura, na koju termometar mora doći od prethodne temperature (28°C) je 31°C (Temperiranje čokolade)

U primjeru je glagol *biti*, koji je u funkciji predikata uz broj 31, u jednini jer se sročnost ravna prema broju *jedan*.

Treba napomenuti da umjesto složenih brojeva s *jedan*, autori recepata najčešće koriste brojne priloge koji se tvore od broja i sufiksa -ak, primjerice:

Dvadesetak komada papra u zrnu (Kiseli krastavci)

Tridesetak maslina zavijte u malo prsuta pa ih stavite u tijesto. (Mali sendviči za predjelo)

Može se zaključiti da osim korištenja brojke za označavanje brojeva, prilikom pisanja recepata u slučaju broja *jedan*, broj se piše i riječima. Tome vjerojatno pridonosi činjenica da je recept tekstna vrsta koju karakterizira sažetost i jasnoća, pri čemu je njegova namjena upućivačka. U skladu s time pisanje brojki doprinosi toj jednostavnosti, sažetosti i razumljivosti teksta. Isto tako brojke u tekstu se više ističu naspram riječi te ih je lakše čitati. Također i autoru teksta

jednostavnije je pisati brojeve brojkama, a ne riječima. Brojevi složeni s *jedan* rijetki su u promatranom korpusu, pa je teško utvrditi njihovu usklađenost s normom.⁷

5.2. Sročnost s brojevima *dva*, *tri* i *četiri*

U pregledanom se korpusu na isti način kao u primjerima s brojem *jedan* analizirala sročnost s brojevima *dva*, *tri* i *četiri*. Utvrdilo se da je i u tim slučajevima sročnost u skladu s normom. Svi navedeni brojevi se slažu s imenicama u rodu i broju kao što se može vidjeti u istaknutim primjerima:

Na pari rastopite čokoladu, maslac, šećer i 2 žlice odabrane tekućine. (Little black dress čokoladna torta)

Veganske panirane odreske prepržite u tavi na malo ulja, po 2 minute sa svake strane. (Veganski wrap s povrćem i pikantnim sriracha umakom)

2 češnja češnjaka. (Pašteta od piletine)

Birati po dvije polovice jednake širine, puniti kremom i spajati. (Fine breskvice)

Dodajte i 2 žlice šećera pa miksajte. (Šne nokle)

Kada se ohladi izrežite dva kruga. (Jedna ljubavna...)

Rok trajanja joj je otprilike 2 mjeseca. (Granola – hrskavi domaći musli)

Kad se tijesto diglo, podijelite ga na dva jednaka dijela i razvaljajte ih tako da dobijete dva kruga promjera otprilike 25 cm. Dodajte i krušne mrvice i koricu limuna pa držite na vatri još dvije do tri minute dok mrvice ne upiju ulje i arome. (Brzi novogodišnji finger food)

...preko stavite 3 žlice karamele, ponovite još dva puta sa preostala dva biskvita. (Torta kikiriki čokolada)

Za kremu ponoviti postupak, ali upotrijebite samo tri bjelanjka. Najbolje da radite s 3 po 3 jaja i sve pripremite odvojeno. (Crna torta)

⁷ Iz iskustva u ostalim tipovima tekstova, posebno onima iz novinarsko-publicističkoga i razgovornoga stila, brojevi složeni s brojem *jedan* vrlo često imaju nepravilnu sročnost u množinai (npr. *Došli su svih 31.*).

Ohlađeno tijesto razvaljati u 4 tanke kore i peći na 200°C. (Mađarica)

Dodajte jetrice, majčinu dušicu, lovor, sol i papar pa pržite otprilike 4 minute...

(Pašteta od pileće jetrice s prošekom, suhim smokvama i orasima)

U pregledanom korpusu u samo jednom primjeru naišlo se na upotrebu složenog broja, odnosno u istoj rečenici upotrijebljene su dvije različite sintagme. U prvoj je složeni broj s brojem *četiri*, dok je u drugoj složeni broj s brojem *dva*.

Prekrijte prozirnom folijom i stavite u hladnjak na minimalno 2 sata. Ja sam ostavila 24 sata, možete maksimalno ostaviti 72 sata. (Keksi s komadićima čokolade)

Može se zaključiti da se sročnost sa složenim glavnim brojevima *dva*, *tri* i *četiri*, konkretno u ovom primjeru brojevi *dva* i *četiri*, sukladna je normi jer se sročnost ravna prema posljednjem broju. U pregledanom se korpusu recepata rijetko koriste složeni brojevi s *dva*, *tri* i *četiri*.

U istraživanom korpusu utvrđen je samo jedan primjer koji odstupa od norme, a odnosi se na broj *tri*:

3 bjelanjaka. (Torta od lješnjaka)

Navedeni je primjer inače najčešći tip pogreške s brojevima *dva*, *tri* i *četiri* jer se pogrešno upotrebljava množina.

Nadalje, u potpoglavlju *Sročnost s brojevima oba, dva, tri, četiri* spomenuli smo da deklinacija brojeva, kada uz njega stoji prijedlog nije obavezna. Analiza korpusa upućuje na to da se u pisanju recepata gubi deklinacija brojeva *dva*, *tri* i *četiri*, kako možemo i vidjeti u sljedećim označenim primjerima.

Preko stavite čokoladni biskvit i pritisnite, rasporedite kremu od sira i kikiriki maslaca, preko stavite 3 žlice karamele, ponovite još dva puta sa preostala dva biskvita. (Torta kikiriki čokolada)

100 g bjelanjaka (od oko 3 velika jaja). (Makaron – vodič i recept za uspješno pečenje)

Izmiješati i dodati snijeg od 4 bjelanjka. (Princes krafne).

Zatim tijesto premažite pekmezom od marelica, a odozgo stavite snijeg od 3 bjelanjka u koji ste umiješali šećer i mljevene orahe. (Londoner ploške)

*Kuhati 3 dl mlijeka **sa 3 žlice** brašna. (Julka šnite).*

*Na pari kuhajte kremu **od 8 žumanjaka, 4 žlice** šećera, **4 žlice** gustina, **2 vanilin** šećera i 250 ml mlijeka. ... Kada se počne gustiti, maknite s vatre, dodajte 3 rebra bijele čokolade, sok od **2 limuna** i ribanu koricu od jednog. ... Zavrijte 4 žlice šećera u 1 žlici limunovog soka i **2 žlice** vode i taj sirup ohladite. (Jednom kada probate ovu tortu od borovnica i limuna tražit ćete još)*

Može se zaključiti da osim korištenja brojke za označavanje brojeva, prilikom pisanja recepata u slučaju brojeva *dva* i *tri* rijetko je zapis bio riječima. Brojevi se češće pišu brojkama u receptima zasigurno iz istih razloga koji su opisani u slučaju broja *jedan*.

U korpusu brojevi *dva*, *tri* i *četiri* s imenicama koje su ženskog roda (*žlica*, *polovica*, *minuta*), muškog roda (*limun*, *krug*, *bjelanjak*, *žumanjak*, *sat*) i srednjeg roda (*rebro*) slažu se u rodu. Broj *dva* dolazi uz muški i srednji rod, i to uz njihov genitiv jednine (npr. *dva biskvita*), a na mjestu broja *dva* za ženski rod koristi se broj *dvije* (npr. *dvije minute*). Brojevi *tri* i *četiri* dolaze uza sva tri roda, no kada je riječ o muškome i srednjem rodu ponašaju se poput broja *dva*. Dakle, „brojevi *dva*, *tri* i *četiri* strogo kontroliraju padež i broj imenice, a ‘zauzvrat’ imenica kontrolira rod broja“ (Pišković 2011: 253).

5.3. Sročnost s nepromjenjivim brojevima

Analiza pregledanog korpusa recepata upućuje na to da u sročnosti s nepromjenjivim brojevima nije bilo odstupanja od norme. Nepromjenjivi brojevi također se mahom bilježe brojkama, rijetko se može uočiti zapis riječju. Brojevi od *pet* pa nadalje, izuzev složene brojeve s *jedan*, *dva*, *tri* i *četiri* ne dekliniraju se, a imenice i zamjenice uz njih dolaze u genitivu množine. U nastavku su ispisani primjeri sročnosti s nepromjenjivim brojevima, konkretno s brojevima *pet*, *šest*, *sedam*, *osam* i *deset* koji su izabrani iz analiziranih kuharskih recepata:

Šest recepata. (Brzi novogodišnji finger food)

6 suhih smokava⁸...*Maknite s vatre i pustite da se prohladi 5 minuta* pa izvadite listove lovora i sve usitnite u blenderu. (Pašteta od pileće jetrice s prošekom, suhim smokvama i orasima)

Kada se ohladi izrežite 6 krugova. (Coco Loco)

Odmjerite 400 ml mlijeka pa mu oduzmite **pet žlica**, a preostalo mlijeko zagrijavati na laganoj vatri. (Šarena rolada s jagodama)

Na pakiranju zamrznutog graška koji sam ja koristio je pisalo da je dovoljno 5 minuta. (Teleće šnicle u saftu s graškom i pire krumpir)

Ispecite biskvit **od 5 žumanjaka, 10 žlica šećera, 5 žlica vode, 10 žlica brašna, 1 praška** za pecivo i snijega **od 5 bjelanjaka**. (Jednom kada probate ovu tortu od borovnica i limuna tražit ćete još)

Održat će svježinu otprilike 7 dana. (Brzi stollen zalogajčići)

Posebno umiješati 8 žumanjaka sa 10 dag šećera, 8 žlica brašna i 8 žlica mlijeka. (Princes krafne)

Za visoku tortu promjera 18-20 cm (za cca 8 komada torte). (Torta od lješnjaka)

U analiziranom korpusu naišli smo na jedan primjer dvoznamenkastog broja, a bez obzira na to koliko složeni glavni brojevi imaju znamenki, sročnost se uvijek ravna prema posljednjem broju. Konkretno u ovom dvoznamenkastom broju *četrdeset i pet* (45) sročnost se ravna prema broju *pet*, što znači da je nepromjenjiv, odnosno ne deklinira se:

Lonac stavite na vatru i pustite da kuha oko 45 minuta do sat vremena, budite uz lonac i miješajte. (Umak od paradajza za zimnicu)

U prethodno navedenim primjerima sve je u skladu s normom. Prema normi brojevi od *pet* nadalje ne dekliniraju se, dakle nepromjenjivi su i ponašaju se kao prilozi. Kada broj i imenica trebaju doći u dativu ili instrumentalu bez prijedloga, uz muški rod dolaze brojne imenice s nastavkom -ica.

⁸ Smokva u genitivu množine ima oblike smokava/smokva/smokvi.

6. ZAKLJUČAK

Tema je ovoga završnog rada sročnost s brojevima u hrvatskom jeziku. Sročnost podrazumijeva podudaranje riječi u različitim gramatičkim kategorijama. Općenito, sročnost je izazovna sintaktička tema jer se sročnost realizira na više jezičnih razina, a u bliskoj je vezi i sa semantikom. U suvremenim je jezičnim priručnicima ona dobro opisana, a manje se razlike odnose na terminologiju vrsta sročnosti.

Korpus za istraživanje činilo je 75 recepata s 11 različitih hrvatskih internetskih stranica što uključuje kuharske blogove, portal za vijesti i internetsku stranicu za kuharske recepte koju uređuje kolektivni autor. Međutim, u analizu je uključeno 29 recepata jer su se sintagme u receptima mahom ponavljale. Stoga su i na kraju rada ispisani izvori samo od onih recepata koji su uključeni u radu.

U promatranom korpusu u sročnosti s brojevnim sintagmama nije bilo većih odstupanja od norme. Diskurs kuharskih recepata jednostavan je i vrlo blizak razgovornom stilu, pa je zato i odabran za analizu jer nas zanima uporaba brojevnih sintagmi u prosječnim govornika hrvatskoga standardnog jezika. Brojevi se u kuharskim receptima pišu brojkama zbog sažetosti i jasnoće teksta; brojke su bolje uočljivije i lakše ih je brzo pročitati. Također i autorima recepata lakše je pisati brojkama jer su kraće, ali i jer je manje nedoumica u vezi s oblikom drugoga tagmema. No upravo je pisanje brojki umjesto riječi otežavalo analiziranje sročnosti jer u brojevnim sintagmama broj je taj koji određuje oblik drugoga tagmema. U receptima su količinske riječi mahom u službi atributa⁹ koji se naziva kvantitativni (količinski) atribut, a funkcija mu je odrediti imensku riječ po količini.

U promatranom korpusu nije uočeno odstupanje od norme u sročnosti s brojem *jedan*. Uz broj *jedan* uvijek ide jednina prema rodu imenice. Također i nepromjenjivi brojevi koji su pronađeni u korpusu kuharskih recepata u skladu su s normom. Možemo pretpostaviti da je razlog tome to što se takvi brojevi ne dekliniraju. Međutim u odabranim kuharskim receptima uočena su odstupanja u deklinaciji brojeva *dva*, *tri* i *četiri*. Kod većina autora kuharskih recepata može se

⁹ „Atribut je nesamostalni, sekundarni član rečeničnog ustrojstva“ (Silić-Pranjeković 2007: 310). Razlikujemo sročni i nesročni atribut. Sročnim atributom nazivamo onog kojeg izražavamo pridjevom, pridjevskom zamjenicom i rednim brojem koji je sročan u rodu, broju i padežu s imenskom riječju uz koju stoji. S obzirom na to kako sročni atribut određuje imenice uz koju se nalazi, razlikuje se: kvalitativni, kvantitativni, posesivni i relativni atribut.

uočiti neobavezno dekliniranje brojeva *dva*, *tri* i *četiri*. Dakle brojevi *dva*, *tri* i *četiri* sve više gube padežne paradigme, pa se ponašaju kao nepromjenjivi brojevi.

Isto tako tema *Sročnost s brojevima* trebala bi se podrobnije istražiti, ne samo u ovom, već i u brojnim drugim diskursima. Jedan od glavnih nedostataka ovog istraživanja koje bismo istaknuli je zapis brojeva. Izabrani korpus kuharskih recepata pokazao se ograničenim za istraživanje jer su brojevi najčešće pisani brojkama, a ne riječima. Treba napomenuti da sročnost s brojevima, ako su brojevi zapisani brojkom, ovisi i o tome kako će čitatelj pročitati određeni broj. Nedostatak za analizu je i to što se u kuharskim receptima često uz broj dodaje prilog *oko* ili se pak koriste brojevni prilozi, primjerice *kuhajte desetak minuta*.

Zaključno bih se složila s Brankom Tafrom (1989: 223) koja ističe da gramatike ne nude jednoznačno definiranje brojeva s obzirom na značenje i upotrebu. Neovisno o sročnosti s brojevima, svrha recepata je upućivačka, tj. instruktivna i kako god su brojevi zapisani, bilo znamenkama, riječima, s ostvarenom ili neostvarenom sročnošću, poruka kuharskih recepata jasno je prenesena čitatelju i svakome je razumljiva.

7. SAŽETAK

U radu se obrađuje tema sročnost s brojevima. Sročnost je tip gramatičke veze u kojoj se riječi slažu prema rodu, broju i padežu. U vezi s tim govori se o sročnosti i vrstama sročnosti, kontrolorima i metama te pretežnosti. U radu smo usredotočeni na brojeve *jedan*, *dva*, *tri* i *četiri* te na nepromjenjive brojeve i njihove deklinacije. Ukratko su opisani i kuharski recepti kao tekstna vrsta. Obilježja kuharskih recepata su: jezgrovitost, sažetost, jednostavnost, razumljivi su većini korisnika te im je funkcija upućivačka. Prikazane su moguće nejasnoće pri određivanju sročnosti s brojevima. Za istraživanje služio nam je korpus kuharskih recepata koji sadrži 75 recepata, od kojih je 29 uvršteno u rad jer se sintagme često ponavljaju. Kuharski recepti su s 11 različitih hrvatskih internetskih portala (kuharski blogovi, portal za vijesti, web stranica za kuharske recepte). Na temelju toga pokušalo se zaključiti provodi li se sročnost u skladu s normom što je na kraju i navedeno u zaključku rada.

KLJUČNE RIJEČI: sročnost s brojevima, brojevi, kuharski recepti, sintaksa, hrvatski jezik

8. POPIS LITERATURE

Literatura

1. Babić, Stjepan. *Sročnost u hrvatskome književnome jeziku*. Zagreb: Matica hrvatska, 1998.
2. Babić, Stjepan; Težak, Stjepko. *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 1992.
3. Barić, Eugenija; Lončarić, Mijo; Malić, Dragica; Pavešić, Slavko; Peti, Mirko; Zečević, Vesna; Znika, Marija. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga, 1997.
4. Ivanetić, Nada, *Uporabni tekstovi*. Zagreb: FFZG, 2003.
5. Jonke, Ljudevit. *Književni jezik u teoriji i praksi*. Zagreb: Znanje, 1965.
6. Jonke, Ljudevit. *O hrvatskome jeziku*. Zagreb: Pergamena, 2005.
7. Katičić, Radoslav. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Globus - HAZU, 1991.
8. Pišković, Tatjana. *Gramatika roda*. Zagreb: Disput, 2011.
9. Pranjković, Ivo. *Druga hrvatska skladnja: Sintaktičke rasprave*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2001.
10. Pranjković, Ivo. *Hrvatska skladnja: rasprave iz sintakse hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.
11. Raguž, Dragutin. *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb: Medicinska naklada, 1997.
12. Silić, Josip; Pranjković, Ivo. *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Internetski izvori

1. Duvnjak, Neven. *Analiza sadržaja kuharica posvećenih dalmatinskoj kuhinji: prilog definiranju načina prehrane u Dalmaciji*. Narodna umjetnost 49, br. 2 (2012): 97-112.
<https://hrcak.srce.hr/93666>
2. Gulešić-Machata, M. i Grgić, A. *Zašto je pet puno više od četiri? O opisu brojevnih riječi u hrvatskome kao inom jeziku*. Lahor 15 (2013.), str. 91–104.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=185571.
3. Hamm, Josip (1956). *Promjena brojeva 2, 3, 4. Jezik, 5 (1), 9-14*.
<https://hrcak.srce.hr/68340>
4. Ham, Sanda. *Sročnost brojeva dva, tri, četiri*. Jezik 64 (2017), str. 76-78.

<https://hrcak.srce.hr/190955>

5. Junković, Zvonimir (1957). *Nešto o sročnosti*, *Jezik*, 6(1), str. 8-13.
<https://hrcak.srce.hr/147729>
6. Rogić, Pavle. *Deklinacija brojeva dva, oba (obadva), tri, četiri*. *Jezik* 5 (1954), str. 138–141. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=86279.
7. Tafra, Branka. *ŠTO SU BROJEVI? (gramatički i leksikografski problem)*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 15, br. 1 (1989), str. 219-237.
<https://hrcak.srce.hr/69852>

Izvori

1. Hrvatski jezični portal. <http://hjp.znanje.hr/>
2. Uskršnji kuluriji i konstantinopolski tsureki, <http://mojamediteranskakuhinja.blogspot.com>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
3. Brzi stollen zalogajčići, <https://www.damijenestoslatko.com/slatko/keksi-i-mali-slatki-zalogaji/stollen/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
4. Brzi novogodišnji finger food, <https://www.damijenestoslatko.com/slano/brzi-novogodisnji-finger-food-sest-recepata/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
5. Pierogi sa sirom i slaninom, <https://www.damijenestoslatko.com/slano/tjestenina-i-riza/pierogi-sa-sirom-i-slaninom/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
6. Granola- hrskavi domaći musli, <https://domacica.com.hr/granola-hrskavi-domaci-musli/>, preuzeto 25. srpnja 2022.
7. Juice od naranči, <https://www.coolinarika.com/recept/juice-od-naranci-f611bb8c-63e1-11eb-9900-0242ac120053>, preuzeto : 25. srpnja 2022.
8. Japanska torta od sira, <http://cukar.com.hr/japanska-torta-od-sira/>, preuzeto 25. srpnja 2022.
9. Torta od lješnjaka ,<https://www.damijenestoslatko.com/slatko/torte/torta-ljesnjak-baileys/>, preuzeto 25. srpnja 2022.
10. Torta kikiriki čokolada, <https://www.uvijekgladna.com/torta-kikiriki-cokolada/>, preuzeto 25. srpnja 2022.
11. Macaroni - vodič i recept za uspješno pečenje, <http://cukar.com.hr/macaroni-vodic-i-recept-za-uspjesno-pecenje/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.

12. Princes krafne, <https://recipeci.com/princes-krafne-micika-biskvit-za-rolat/7034/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
13. Londoner ploške, <https://recipeci.com/londoner-ploske-pita-od-keksa-medenjaci/6988/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
14. Julka šnite, <https://recipeci.com/iz-biljeznice-bake-ane-recepti-za-kolace/4960/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
15. Little black dress čokoladna torta, <https://www.damijenestoslatko.com/slatko/little-black-dress-cokoladna-torta/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
16. Pašteta od pileline, <https://www.damijenestoslatko.com/slano/sitni-zalogaji-i-namazi/pasteta-od-piletine/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
17. Fine breskvice, <https://receptiizmojebiljeznice.blogspot.com/2009/01/fine-breskvice.html>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
18. Šne nokle, <https://www.uvijekgladna.com/sne-nokle/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
19. Jedna ljubavna, <https://www.uvijekgladna.com/jedna-ljubavna/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
20. Jednom kada probate ovu tortu od borovnica i limuna tražit ćete još, <https://www.tportal.hr/lifestyle/clanak/jednom-kada-probate-ovu-tortu-od-borovnica-i-limuna-trazit-cete-jos-20220716>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
21. Mađarica, <https://recipeci.com/madarica-kokos-cupavci-i-kolutici-od-marmelade/6984/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
22. Keksi s komadićima čokolade, <https://www.uvijekgladna.com/keksi-s-komadicima-cokolade/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
23. Crna torta, <https://www.damijenestoslatko.com/slatko/crna-torta/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
24. Pašteta od pileće jetrice s prošekom, suhim smokvama i orasima, <https://www.damijenestoslatko.com/slano/pasteta-od-pilece-jetrice-s-prosekom-suhim-smokvama-i-orasima/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
25. Torta od kokosa s kremom od malina i stracciatella kremom, <https://www.coolinarika.com/recept/torta-od-kokosa-s-kremom-od-malina-i-stracciatella-kremom-8379e254-f934-11ec-b2ee-8e57589e9aad>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
26. Coco Loco, <https://www.uvijekgladna.com/coco-loco/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
27. Umak od paradajza za zimnicu, <https://domacica.com.hr/umak-od-paradajza-za-zimnicu/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.

28. Šarena rolada s jagodama, <http://cukar.com.hr/sarena-rolada-s-jagodama/>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
29. Teleće šnicle u saftu s graškom i pire krumpir, <https://sasina-kuhinja.com/videorecepti/telece-snicle-u-saftu-s-graskom-i-pire-krumpir>, preuzeto: 25. srpnja 2022.
30. Temperiranje čokolade, <https://www.coolinarika.com/recept/temperiranje-cokolade-3e783040-638d-11eb-9eaa-0242ac120029>, preuzeto 25. srpnja 2022.